

อัตโนมติ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “ผลการปฏิบัติ”

กราบนมัสการหลวงพ่อบานแล้วที่ไม่ได้มาฟังเทศน์และตอบปัญหาธรรมะของหลวงพ่อบาน โดยภารกิจหน้าที่การงานและครอบครัวครบ แต่ก็ยังคงปฏิบัติภาวนาทุกวัน ทั้งก่อนนอน ตอนเช้า หลังจากเสร็จภารกิจเกี่ยวกับลูกๆ ก่อนไปโรงเรียน ไม่เว้นแม้แต่เวลาว่างช่วงเวลาทำงาน เก็บเล็กผสมน้อยไปเรื่อยๆ ดีกว่าไม่ได้ทำ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเลยก็ว่าได้ครับ

วันหนึ่งในขณะที่จิตกำลังสงบได้สังขาระกิมองเห็นร่างกายของตัวเอง ก็พิจารณาว่าร่างกายของเรานี้ในวัย ๔๐ เริ่มเสื่อมลงแล้วหนอ ไม่มีส่วนใดเลยที่จะไปยึดเอาไว้ให้คงสภาพได้เลย แล้วพิจารณาต่อว่า หากร่างกายนี้สิ้นสลายไป แล้วจิตจะยึดเอาอะไรเป็นหลักได้ ไม่เคว้งคว้าง พลันก็มีเสียงหนึ่งพูดขึ้นว่า “ธรรม”

พอเสียงพูดจบก็เหมือนได้มาอยู่อีกที่หนึ่งซึ่งรู้สึกเป็นอิสระ ไม่สุข ไม่ทุกข์ แล้วก็มีเสียงดังขึ้นอีก จำได้ว่าเป็นเสียงหลวงตาพูดขึ้นมา “ธรรมล้วนๆ ไม่มีสิ่งใดมาเจือปน” อยู่อย่างนี้แบบเดียวจิตก็ถอนออกมา รู้สึกตื่นเต้นและนั่งภาวนาต่อ

พิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้น สิ่งที่ผมได้สัมผัสมันช่างน่าอัศจรรย์จริงๆ ครับ ความอัศจรรย์นี้ แม้ผมได้สัมผัสแค่เล็กน้อย มันเป็นความรู้สึกที่เป็นสุขมาก มากมายมหาศาลเลยครับ ประสพการณ์ภาวนาของผมก็มีเพียงเท่านี้ มีข้อผิดพลาดต้องแก้ไขประการใด ขอพระอาจารย์เมตตาด้วยครับ

ตอบ : นี่พูดถึงว่าในการประพฤติปฏิบัติฯ ถ้าในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเรามีอำนาจวาสนานะ แล้วไม่มีข้อกังวลใดๆ ทั้งสิ้น เวลาปฏิบัติของเราต่อเนื่องไปๆ ถ้าปฏิบัติต่อเนื่องไป ถ้ามีเวลา แล้วถ้าการจะปฏิบัติต่อเนื่องไปมันต้องมีศรัทธามีความมั่นคง

ถ้าไม่มีศรัทธาความมั่นคง เวลาปฏิบัติไปแล้วกิเลสมันแทรก กิเลสมันจะแทรกเข้ามา แทรกเข้ามานะ ยังไม่จำเป็น ยังไว้เมื่อนั้น ยังทำเมื่อไหร่ก็ได้ พอจะทำเมื่อไหร่ก็ได้ มันเว้นระยะไป เวลาจะกลับมาภาวนาใหม่ก็เหมือนกับการเริ่มต้นใหม่ พอการเริ่มต้นใหม่ก็ทำอยู่อย่างนั้นนะ

แล้วคนถ้าไม่มั่นคงแล้วนะ มันก็มีความลังเลสงสัย มันมีความเบื่อหน่าย มันมีความกดดันในหัวใจ แล้วมันก็จะเลิกไปๆ คำว่า “เลิกไป” นะ แล้วพอเวลาไปประสบทุกข์ในทางโลก แล้วมันก็กลับมาภาวนาใหม่ มันอย่างนี้ มันจะกลับไปกลับมาอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา

แต่ถ้าเราทำต่อเนื่องไปๆ เห็นไหม นี่เขาบอกว่า ไม่ได้เข้ามาฟังเทศน์ ไม่ได้ตอบปัญหากับหลวงพ่อมานาน สิ่งที่ไม่ได้เข้ามานาน แต่ก็ทำต่อเนื่องมาๆ จนกระทั่งว่าทำต่อเนื่องมาๆ เวลาจิตมันสงบบ้าง สักระยะมันเห็นร่างกาย พิจารณากายไป ถ้ามันเสื่อมไป

การพิจารณากาย การเสื่อมไป การบอกว่าเวลาใช้ปัญญา ในวัย ๔๐ มันก็เริ่มเสื่อมลงแล้ว พอมันทำต่อเนื่องมาแล้วมันใช้ปัญญา มีปัญญาแยกแยะด้วย เวลาแยกแยะด้วย เวลาแยกแยะไปบอกว่า ถ้ามันเสื่อมสภาพไป ถ้ามันสิ้นชีวิตไป เราจะเอาอะไรเป็นที่พึ่งๆ นี่พูดถึงการดำเนินการ แต่พอสักพักหนึ่ง พลันก็มีเสียงเกิดขึ้นว่านี่เป็นธรรม

มันก็เป็นธรรมอยู่ในตัวมันนั่นแหละ เราพิจารณานี้มันเป็นธรรมใหม่ มันก็เป็นธรรมอยู่แล้ว แต่บอกว่านี่มันเป็นธรรม เวลาธรรมมันเกิดๆ ใจ

เวลาธรรมมันเกิดขึ้นมา สิ่งที่เป็นธรรมขึ้นมาก็คือ แล้วยังมีความรู้สึกอีกนะว่านี่เป็นเสียงของหลวงตา พอเสียงหลวงตา พอเสียงหลวงตาแป๊บเดียวมันมีความสุข มันมหัศจรรย์มาก แล้วสักพักหนึ่งจิตมันก็ถอนออก

คำว่า “ถอนออกมาๆ” คนถ้าฝึกหัดภาวนาต่อเนื่องไปจนมีความชำนาญพอภาวนาเป็นภาวนาได้ มันจะรู้ว่า เวลาเข้าสมาธิเราต้องพยายามฝึกฝน พยายามตั้งสติเพื่อให้มันเข้าไปสู่ความสงบระงับ แล้วมันคลายออกมา มาถอนใจ การเข้า การออก การเข้า การออก คนเขาถึงรู้ได้ว่าการเข้าการออกสื่อสารกันได้ สื่อสารว่าเวลาเข้ามันเข้าอย่างไร เวลามันออกมันออกอย่างไร

ทีนี้คนที่ทำไม่เป็น “เอ๊ะ! มีการเข้ามีการออกด้วยหรือ สมาธิเป็นอย่างนั้นหรือ ความรู้สึกเป็นอย่างนั้นหรือ หลอกตัวเองหรือเปล่า”

มีเยอะมากนะว่าในการประพฤติปฏิบัติ เวลาหลับหูหลับตาแล้วมันก็จะไม่มีปัญญา ไม่มีการศึกษา ไม่มีปัญญา หลับหูหลับตามันจะรู้สิ่งใด

แล้วเวลาถ้ามันจะรู้ขึ้นมาด้วยความเป็นจริง ด้วยความเป็นจริง ด้วยการประพฤติปฏิบัติ โดยความชอบธรรม ถ้าด้วยความชอบธรรมๆ นะ อกาลิโก ไม่มีกาลไม่มีเวลา

แล้วเวลาเป็นขึ้นมา ที่ว่าสิ่งที่อัศจรรย์ มหัศจรรย์จริงๆ ครับ แค่ได้สัมผัสแค่เล็กน้อยนี้ยังมีความมหัศจรรย์ขนาดนี้

นี่ไง เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรมๆ กันี่ไง ได้สัมผัสเล็กน้อยก็มีความเล็กน้อยนี้เป็นเครื่องยืนยันไง ถ้ามีความรู้สึกเล็กน้อยเป็นเครื่องยืนยัน

บอก “ไอ้พวกหลับหูหลับตามันจะรู้อะไร ไอ้พวกหลับหูหลับตามันไม่มีการศึกษา มันจะเอาธรรมะมาจากไหน เวลาไม่รู้จะเอาธรรมะมาจากไหน เวลาทำไปแล้วมันเกิดนิมิตแล้วก็ไปติดในนิมิต มันก็เป็นการหลงใหล เป็นการหลงไป” ไอ้เขาพูดอย่างนี้ส่วนใหญ่ แต่มันก็จริงนะ

มันจริงที่ว่า เพราะผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่ คำว่า “ผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่ คนส่วนใหญ่ คนหมู่มาก” เวลาคนหมู่มากจะทำให้เป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นความจริงขึ้นมาได้ยาก แต่เวลาที่เป็นความจริงขึ้นมา มันมีผู้ที่ทำให้เป็นความจริงขึ้นมาได้

นี่ยืนยันได้หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นพระอรหันต์ๆ ยังยืนยันอยู่ว่าเป็นพระอรหันต์ ใครจะบอกว่าไม่เป็นหรือว่าเพราะว่าไม่มีใครการันตี ไม่มีใบรับรอง ไม่มีการยืนยันจากใครทั้งสิ้น แต่มันยืนยันกันในหัวใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นที่ท่านประพฤติปฏิบัติมา

ยืนยันในหัวใจของหลวงปู่มั่นท่านบอกว่า “ต่อไปถ้าเราไม่อยู่แล้วให้ระลึกถึงท่านชาวนะ ให้ระลึกถึงหลวงปู่ชาวนะ เพราะหลวงปู่ชาวนได้สนทนาธรรมกับเราแล้ว” เป็นการยืนยันกันไง ยืนยันระหว่างหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่ชาวน

แล้วหลวงปู่ขาวเป็นการยืนยัน ยืนยันกับหลวงตาพระมหาบัวที่เวลาท่านคุยธรรมกัน ยืนยันกันโดยว่าหลวงปู่ขาวท่านได้สนทนาธรรมกับหลวงปู่แหวนอย่างนี้ นี่มันยืนยันๆ ยืนยัน โดยธรรม ไม่มีใบประกาศ ไม่มีใบรับรอง ผู้ที่ปฏิบัติเป็นจริงมันมีเป็นจริงอย่างนี้

เวลาในทางวิชาการ ให้อพวกหลับลับตามันจะรู้ได้อย่างไร ให้อพวกหลับลับตามันก็ ตัดนิมิตของมัน แล้วมันก็สร้างเป็นประเด็นขึ้นมา เป็นปัญหาในวงการสงฆ์

ในวงการสงฆ์ สิ่งที่คุณที่สร้างปัญหามา เราไม่อยากพูดเลยนะ เหมือนเป็นการเรียกร้อง แต่ไม่

คันถธุระ วิปัสสนาธุระ วิปัสสนาธุระนะ เมื่อก่อนเขามีคันถธุระ มีวิปัสสนาธุระ วิปัสสนา ธุระต้องมีครูบาอาจารย์ เพราะครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงท่านได้ว่าชี้ผิดถูกอย่างไร แล้วชี้แล้ว มัน ผิดแล้วมันต้องแก้ไข

ไอนี้มันคันถธุระ วิปัสสนาธุระ ไม่มีการผู้มีฐานะคอยชี้ถูกชี้ผิดไป เพราะไม่ยอมรับว่าใคร ภาวนาได้ ใครภาวนาไม่ได้ไป

แต่ในวงกรรมฐานเอง โดยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เช่น ปีนี้เป็นปี ๑๕๐ ปี องค์การ ยูเนสโกยังยอมรับคุณสมบัตินี้การกระทำผลที่เกิดขึ้น ผลข้างเคียงนะ ใ้อผลที่เกิดขึ้น ผลที่เกิดขึ้น ที่โลกเห็นนั่นผลข้างเคียง ผลข้างเคียงที่ท่านอบรมบ่มเพาะสั่งสอนอบรมประชาชนให้นับถือ พระพุทธศาสนา ท่านให้ชาวพุทธมั่นคงในการประพฤติปฏิบัติ ให้ชาวพุทธสั่งสอนธรรมทายาท ขึ้นมาเป็นครูบาอาจารย์ส่งต่อกันมาไง นี่เป็นการยืนยัน ยืนยันที่เป็นความจริง ความจริงมันมี

แต่สิ่งที่เป็นจริงๆ เพราะวิปัสสนาธุระไม่มีอำนาจในการปกครอง ในการตัดสิน ในการ ต่างๆ เพราะไม่มีหน้าที่ ครูบาอาจารย์ท่านถึงพยายามแก้ไขในวงกรรมฐาน ในครอบครัว กรรมฐาน นี่ยืนยันโดยธรรม มันก็เป็นธรรมนะ เป็นธรรมก็เป็นธรรม เป็นธรรมแล้วมันธรรมเหนือ โลกมันก็จบ

แต่ถ้าบอกว่า นี่ไม่มีการศึกษา แล้วหลับลับตามันจะรู้ได้อย่างไร

ถ้ารู้ได้อย่างไร ก็ยืนยันคำถามนี้ไง เพราะอะไร เพราะว่าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขารายงาน ผลการปฏิบัติ เขาปฏิบัติมานาน แล้วส่งคำถามมาหาเราให้เราแก้ไขมาตลอด เราก็แก้ไขๆ

ถ้าคำถามมันจะมีคุณสมบัติในตัวมันเอง ถ้าอ่านหนังสือมา ฟังเขาเล่ามา เขียนมานะ มันเป็นการเล่านิทาน แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ เพราะคนที่ประพฤติปฏิบัติมาแล้วจิตมันสงบ หรือไม่สงบ มันทุกข์มันยากมันกดดันมันดัน มันมีความทุกข์ในใจของมัน มันเขียนมาตามข้อเท็จจริงอันนั้นนะ เหมือนคนโดนกดทับไว้แล้วอยากจะให้อะไรสักอย่างออก มันต้องบอกตามความเป็นจริง ตอนนี้อึดอัดมาก ตอนนีตัวแทบแบนแล้ว

วงการปฏิบัติ เวลาคำถามที่มีคุณสมบัติที่มันเป็นตัวมันจริง นี่คือการปฏิบัติมา แล้วคำถามมันก็แก้ไขมาเรื่อย การแก้ไขมาเรื่อยก็แก้โดยทางโลกๆ นั่นไง

ทางโลก การปฏิบัติที่มันยากก็ตั้งแต่เริ่มต้น แล้วเริ่มต้นคนมันคิดแบบวิทยาศาสตร์ คิดแบบโลกคิดแบบเถรตรง เถรสองบาทตร แล้วจิตใจกิเลสมันเป็นสิ่งมีชีวิตที่มันปลิ้นมันปล้อน ไข่เถรสองบาทตรมันก็เท่าแต่ที่มันจะสองได้เห็นได้ แต่กิเลสที่มันปลิ้นมันปล้อนมันตลบหลัง มันบังเงา มันหลอกมันลวงร้อยแปด

นี่ไง สิ่งที่ย่อยแปด เวลาปฏิบัติที่มันยาก มันยากคราวแรกนี้ แล้วเวลาคราวแรกนี้เราก็ฝึกหัดปฏิบัติไปๆ จนที่เขาปฏิบัติมาจนมันเป็นอย่างนี้ แล้วถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว สิ่งที่เขาทำมาๆ เขาบอก นี่ผลของการปฏิบัติ แล้วมีสิ่งใดแก้ไขหรือไม่

ถ้าสิ่งใดแก้ไขหรือไม่ละ ถ้าเรามีสติแล้วเรามีคำบริกรรมของเรา ถ้าแบบว่ามันไม่มันคงเราก็อยู่กับคำบริกรรมซะ ต่อเนื่องกันไป

แล้วนี่พอมันไป พิจารณาของเรา พิจารณา เพราะวันหนึ่งขณะที่จิตสงบได้สักระยะหนึ่ง ก็มองเห็นว่าร่างกายที่ตัวเองพิจารณาอยู่ ร่างกายในวัย ๔๐ นี่ นี่ปัญญามันพิจารณาไป ผลที่มันตอบ ใ้่นี่คือธรรม พลันมีเสียงตอบเลยว่าเป็นธรรมๆ

เป็นธรรมเพราะเราพิจารณาร่างกาย พิจารณาร่างกายที่มันสลดมันสังเวช พิจารณาไป มันเป็นธรรม เป็นธรรมแล้ว พอมันเป็นธรรมขึ้นมา ผลวิบากที่ได้รับจากการว่าเป็นธรรมนั้นมันมหัศจรรย์ มันเห็นคุณค่า ไม่เคยได้ประสบสิ่งนี้มาเลย เขาว่านะ มันเลยมหัศจรรย์จริงๆ แล้วความมหัศจรรย์นี้มันแค่สัมผัสแค่เล็กน้อย

ใช่ คำว่า “สัมผัสแค่เล็กน้อย” เราทำได้แค่นี้ไง ถ้าสัมผัสแค่เล็กน้อย เราก็สัมผัสของเราได้แค่นี้ ถ้าสัมผัสของเราได้แค่นี้ นี่ปัจจัยตั้ง สันติภูริโก เป็นสัจจะเป็นความจริง แล้วไม่ใช่เกิดจากตำรา ไม่ใช่เกิดจากการศึกษามาจากใคร ไม่ใช่เกิดมาจากการฟังหลวงพ่อบอกด้วย

เพราะว่า จากใจดวงหนึ่ง ใจของครูบาอาจารย์ก็เป็นของท่าน แล้วจากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง สู่ใจดวงหนึ่งบอกวิธีการ อีกใจดวงหนึ่งที่มันเป็นสัจจะเป็นความจริง นี่ใจสู่ใจ ใจมันเป็นความจริงขึ้นมา นี่ก็เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูริโก เป็นข้อเท็จจริงไง เวลาเป็นข้อเท็จจริงอย่างนี้มันถึงมหัศจรรย์ไง

เราก็ฟังนะ มหัศจรรย์ๆ แล้วเมื่อไหร่จะมหัศจรรย์สักทีวะ

นี่เวลามันเป็นจริงแล้วมันเป็นจริง นี่มันเป็นปัจจัยตั้ง นี่เป็นสัจจะเป็นความจริง เป็นความจริงของร่างกายเรา

ฉะนั้นที่บอกว่า ถ้ามีข้อผิดพลาดที่ต้องแก้ไขประการใด ขอให้หลวงพ่อบอกช่วยแนะนำด้วย

ข้อแก้ไขก็มีสติสัมปชัญญะต่อเนื่องไป เวลาจิตมันเจริญแล้วเราก็ดูแลรักษา เวลามันเสื่อมมันก็เสื่อมตามสภาพของมันนะ มันจะไม่เสื่อมไม่ได้หรอก มันจะเสื่อมตามสภาพของมัน ถ้าเสื่อมอย่างไรก็เรื่องของมัน เราก็มีการปฏิบัติของเรา มีกำหนดพุทโธของเรา มีปัญญญาของเรา

ถ้าเรามีการปฏิบัติของเรา มีสติปัญญาของเรา มันจะเสื่อมไปได้อย่างไร เพราะเหตุ เหตุที่ที่เรารักษาอยู่ เหตุที่เราส่งเสริมขึ้นไป ถ้ามันเป็นจริงนะ แต่โดยธรรมชาติ โดยธรรมชาติของมันเลย ถ้ามันยังไม่สมบูรณ์ มันจะเสื่อมของมันแน่นอน ต้องเสื่อม

คำว่า “เสื่อม” นะ เพราะมันเป็นอนิจจัง มันแปรปรวนของมันไง โดยตัวของมันเองก็ด้วย โดยความประมาทก็ด้วย โดยขาดสติก็ด้วย โดยขาดการรักษาก็ด้วย มันต้องเป็นไปอย่างนั้น แต่เราก็ปฏิบัติของเราต่อเนื่องไปๆ ผลของการปฏิบัติ ถ้าผลของการปฏิบัติมันจะเป็นความจริงของมัน จบ

ถาม : เรื่อง “ขอความเมตตาท่านอาจารย์สอบถามเรื่องการภาวนาเจ้าค่ะ”

กราบนมัสการพระอาจารย์ที่เคารพอย่างสูง โยมขอความเมตตาจากท่านอาจารย์ สอบถามเรื่องการภาวนาเจ้าคะ โยมเริ่มปฏิบัติภาวนามา ๒๕-๓๐ ปีแล้วเจ้าคะ การปฏิบัติของ โยมเริ่มจากการภาวนาพุทโธและการพิจารณาดูอสุภะอสุภังเพื่อดูชั้น ๕

พอตีชั้น ๕ แรกแล้ว คือเห็นเน่าก่อนตายที่จิต จากนั้นสมาธิก็เกิดขึ้นที่จิต แล้วปัญญา ฆ่ากิเลสก็ตามมา จากนั้นก็มีการเกิดดับๆ เกิดขึ้น

ซึ่งแต่ก่อนตอนที่โยมปฏิบัติอยู่กับท่านอาจารย์พระมหาบัว ทำไมจิตมันห้าวหาญคึกคัก มันไม่ค่อยหลับ ไม่ค่อยพักผ่อน บังคับให้นอนก็ไม่นอน จะใช้พุทโธเข้าสมาธิ พุทโธก็หาย มีแต่ ความเกิดดับๆ ที่จิต ลงที่จิตหมด พุทโธ ธัมโม สังขโมไม่รู้ไปไหน ดูแต่การเกิดดับที่จิตอย่างเดียว จิตมันทำงานอัตโนมิติ สติปัญญาเป็นอัตโนมิติหมดเลย ถึงเวลาท่านก็ทำงาน ถึงเวลาหยุดก็ หายไปไหนก็ไม่รู้ พยายามดูจิต ดูไปดูมาจิตหายไปไหนก็ไม่รู้ พอถึงเวลาท่านก็ทำงาน เป็น อย่างนี้มาตลอด

โยมอยากจะทราบว่า การปฏิบัติของโยมนั้นทำผิดหรือถูกอย่างไร อยากจะขอความ เมตตาจากท่านอาจารย์โปรดชี้แนะและแก้ไขด้วยค่ะ

หมายเหตุ : เนื่องจากโยมอายุ ๘๘ ปีแล้ว สังขารไม่อำนวย ไม่สามารถเดินทางไปกราบ ท่านอาจารย์ได้ด้วยตนเอง จึงขอท่านอาจารย์โปรดสงเคราะห์เมตตาและชี้แนะในทางปฏิบัติให้ โยมด้วยเจ้าคะ กราบขอบพระคุณอย่างสูง

ตอบ : ใ้ฉันพูดถึงคำถามเนาะ คำถามนี้มันถามมา ถามมาด้วยความสงสัย เริ่มต้นถึง การประพฤติปฏิบัติว่าพิจารณาอสุภะ ดูอสุภะเป็นอสุภัง ดูชั้น ๕ จนตีชั้น ๕ แรก เห็นมันเน่า ก่อนมันจะตาย จากนั้นสมาธิมันก็เกิดดับๆ

สิ่งที่พูดมานี้มันเป็นหลักการในการภาวนา แล้วถ้าเวลาเราภาวนาๆ อยู่เนาะ เวลาเรา ภาวนาอยู่ เขาบอกว่าเราภาวนาอยู่กับหลวงตามา ๒๕-๓๐ ปีแล้ว ฉะนั้นบอกว่า ทำไมตอนอยู่ กับหลวงตามันสงบระงับ มันดีไปหมดเลย

ดีสิ มันดีเพราะเราอยู่กับอาจารย์ไง เวลาอยู่กับอาจารย์ อาจารย์คุ้มครองดูแลเรา มันก็ดู ดีไปหมดนะ

แล้วอยู่กับหลวงตามา ๒๕-๓๐ ปี

เวลาอยู่กับหลวงตา หลวงตาท่านมีคุณธรรมในใจของท่าน เวลาท่านแสดงธรรมๆ ธรรมะของท่านปกครองคุ้มครองหัวของลูกศิษย์ทั้งหมดไง บารมีธรรมของท่านคุ้มครองหัวใจของผู้ อยู่รอบข้างให้มันร่มเย็นๆ ใจ ก็เลสมันไม่กล้าโผล่มาหรอก ก็เลสมันกลัวบารมีธรรมของหลวง ตาพระมหาบัว มันก็เลยสงบไป

อยู่กับหลวงตามา ๒๕ ปี ๓๐ ปี ใ้อโฮ! มีความร่มเย็นเป็นสุข มีความองอาจ มีความกล้า หาดู มีความสุขมาก แต่เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านนิพพานไปแล้ว พอนิพพานไปแล้ว ตอนนี้อยมภาวนามันมีแต่เกิดดับๆ มันเป็นอัตโนมิติ

คำว่า “เป็นอัตโนมิติๆ” คำว่า “อัตโนมิติ” เวลาหลวงตาท่านพูดนะ ท่านแสดงธรรมๆ มัน ต้องมีเหตุมีผล การขุดคุ้ยหากิเลสเป็นงานชนิดหนึ่ง การใช้สติปัญญาในธรรมจักรนั้นเป็นชนิด หนึ่ง ผลของการที่ใช้ปัญญาพิจารณาแล้วเวลามันขาดไปเป็นผลอีกชนิดหนึ่ง ชนิดหนึ่งๆ มีเหตุ และผล มีเหตุและผลมาตลอด

แต่เวลาท่านแสดงธรรมๆ ของท่านไปนะ จากเรื่องหยาบๆ ปุณฺณ กัลยาณชน เรื่องโสดา ปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล เวลายกขึ้นไปท่านบอก มันละเอียดๆ ละเอียดเข้าไปจนอสุภะอสุภัง อสุภะอสุภังคือการพิจารณากามราคะ เวลากามราคะมันขาด ขันธ์อย่างละเอียดขาดจากจิตไปแล้ว ที่นี้มันเป็นปัญญาญาณ มันเป็นญาณหยั่งรู้ นี่ในอริชชา นั้นนะท่านบอกว่ามันเหมือนอัตโนมิติเลย มันเหมือนอัตโนมิติเลย

คำว่า “อัตโนมิติของท่าน” คือมันละเอียด มันมีการใช้ปัญญาอย่างหยาบๆ มาเป็น พื้นฐาน ปัญญาอย่างกลางส่งต่อขึ้นไปถึงปัญญาอย่างกลาง เวลาส่งต่อขึ้นไปถึงปัญญาอย่าง ละเอียด ละเอียด มันเหมือนอัตโนมิติเลยแต่ไม่ใช่อัตโนมิติ แต่มันเหมือนอัตโนมิติเพราะมัน อธิบายได้ยากไป

ฉะนั้นบอกว่า มันเป็นอัตโนมิติ พอเป็นอัตโนมิติเราบอกว่าเกิดดับๆ เป็นอัตโนมิติ

คำว่า “อัตโนมิติ” เวลาในวงการพระนะ เวลาเขาสอบเรื่องธรรมวินัย เรื่องวินัยเวลาใคร ผิด บอก มันเป็นอัตโนมิติ คือไม่มีที่มาที่ไป ทำผิดก็ไม่ว่าผิด ทำถูกก็ไม่ว่าถูก เป็นอัตโนมิติ อัตโนมิติคือความพอใจของตน ถ้าตนพอใจนั้นเป็นอัตโนมิติ

อัตโนมิติมันไม่มีเหตุไม่มีผล คำว่า “ไม่มีเหตุไม่มีผล” สิ่งที่ยอมรับปฏิบัติมา ๒๕-๓๐ ปี ปฏิบัติมาเป็นบุญเป็นกุศลในการประพฤติปฏิบัติ เป็นบุญเป็นกุศลในการถือศีล ไปวัดไปวาถือศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ไปถือศีล ถือศีล ถือภาคปฏิบัติ เวลาปฏิบัติก็ปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเวลาที่หลวงตาพระมหาบัวท่านยังมีชีวิตอยู่ โยมได้อยู่กับหลวงตามา บารมีธรรมของท่านคุ้มครองปกป้องดูแลมา

นี่เขาถามไฉน ทำไมเวลาอยู่กับหลวงตา จิตมันห้าวหาญ มันไม่ค่อยหลับไม่ค่อยนอนเลย

ไม่หลับไม่นอนเพราะว่าท่านกระตุ้นใจ เวลาฟังธรรมๆ ขึ้นมาแล้วเราก็อยากได้คุณธรรม อย่างนั้น อยากได้ความเป็นจริงอย่างนั้น มันมีครูบาอาจารย์คอยกระตุ้น คอยให้กำลังใจ คอยคุ้มครองดูแล มันดีไปหมดเลย เวลาครูบาอาจารย์ท่านล่วงไปแล้วนะ เราจะต้องดูแลตัวเราเอง แล้วละ ถ้าเราดูแลตัวเราเอง เห็นไหม

สิ่งที่ว่า เวลาดูการเกิดดับที่จิตอย่างเดียว จิตที่ทำงานอัตโนมิติ สติปัญญาเป็นอัตโนมิติ มันเป็นอัตโนมิติไปหมดเลย

อัตโนมิติมันก็หมุนของมันอยู่อย่างนี้ เหมือนเครื่องจักรมันก็หมุนอยู่อย่างนี้ แล้วมันจะเริ่มทำงานตรงไหน ท่ามกลางที่ไหน แล้วสิ้นสุดที่ตรงไหนละ อัตโนมิติๆ อยู่อย่างนั้นนะ คำว่า “อัตโนมิติ” มันเลยบอกว่า เป็นการบอกว่า มันไม่มีเหตุไม่มีผล

คำว่า “ไม่มีเหตุไม่มีผล” นะ การขุดคุ้ยหางานของตน ถ้ามันได้งานของตนแล้วมันพิจารณาของมันไป เวลามันปล่อยวางๆ ชั่วคราวๆ มันของชั่วคราว ชั่วคราว ตึงคับหนามมันชั่วคราวๆ

คำว่า “ชั่วคราว” มันไม่มีสิ่งใดย่อยสลาย ไม่มีกิเลสตัวไหนหลุดจากจิตไปเลย ไม่มีสิ่งใดที่เราได้ทำเลย เพียงแต่ว่ามันมาหลบมาซ่อน มันตึงคับหนาม มันปล่อยชั่วคราวๆ ใจ แล้วเดียวมันก็ฟูขึ้นมา เหมือนหญ้า ถากหญ้า หินทับหญ้าๆ พอเอาหินออก หญ้ามันก็งอก

นี่ก็เหมือนกัน ตอนนี้อ้าคำว่า “อัตโนมติ” แสดงว่า เรายังไม่ได้สมบัติที่เป็นสมบัติของเรา แม้แต่ขึ้นเดียว แล้วถ้าเราจะเอาสมบัติของเราเป็นขึ้นเดียวนะ ถ้าเรามีสมบัติของเราแล้วนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์เป็นพระโสดาบันนะ ร้องให้ คร่ำครวญอยู่นั่นนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระ “ภิกษุทั้งหลาย อานนท์ไปไหน”

“พระอานนท์ไปทอดกลอนประตูล้อมให้อยู่ที่นั่นพระเจ้าค่ะ”

“เรียกอานนท์มา”

พอพระอานนท์กลับเข้าไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“อานนท์ เธอเป็นอะไรไป”

“ข้าพเจ้ายังมีกิเลสในหัวใจ ข้าพเจ้ายังต้องการผู้ชี้นำ ข้าพเจ้ายังต้องการผู้คุ้มครองดูแล”

“อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับไปเป็นธรรมดา แม้เราตถาคตก็ตถะนิพพานในคืนนี้ เธออย่าเสียใจไปเลย อย่าเสียใจไปเลย”

นี่ปลอบแล้วนะ “เธออย่าเสียใจไปเลย อย่าเสียใจไปเลย เรานิพพานไปแล้ว อีก ๓ เดือนข้างหน้าเขาจะมีสังคายนา เธอจะได้เป็นพระอรหันต์ในวันนั้น เธอจะได้เป็นพระอรหันต์ในวันนั้น”

เวลาพระอานนท์นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน ยังคร่ำครวญ ยังร้องให้คร่ำครวญอยากให้คนชี้นำ อยากให้คนคุ้มครองดูแล

ไฉนก็เหมือนกัน เวลาเราอยู่กับครูบาอาจารย์ อยู่กับหลวงตาพระมหาบัวท่านคุ้มครองท่านดูแล คำถามมันฟ้องใจ คำถามบอกเลย เวลาอยู่กับหลวงตาพระมหาบัวมา ๒๕ ปี ๓๐ ปี มันห้าวหาญ มันอาจหาญ มันคึกคัก ไม่เคยหลับไม่เคยนอนเลย

ไม่เคยหลับไม่เคยนอนนี้เป็นผลการปฏิบัติ แต่คุณสมบัติไง เวลาหลวงตาท่านสอน สอนให้เป็นผู้ंनाๆ สอนให้รู้จริงในใจของตนไง ผู้รู้จริงอยู่แล้ว ความจริงในใจแล้วมันเป็นความจริงตลอดไปไง ถ้าตอนนั้นพยายามซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาะ ถ้าเวลามันขาดขาดขึ้นไปมันจะเป็นขึ้นเป็นตอนเลย

เราเคยอยู่กับหลวงตาเหมือนกัน เวลาท่านเทศน์ เราก็พยายามจะทำความเข้าใจ ทำความเข้าใจไง เริ่มต้นก็เข้าใจได้ เข้าใจได้เพราะเราก็พอทำเป็นไง แต่พอไปๆ ไม่รู้เรื่องนะ ฟังนะ ฟังเข้าใจ แต่ทำไมเราไม่มีคุณสมบัติอย่างนั้น

เหมือนกับที่ว่า คนทานอาหารที่อร่อย เฮ้ย! เราก็ทานอยู่แต่ไม่เห็นอร่อยเลย ไม่เห็นอร่อยเพราะอาหารไม่เหมือนกันไง ของท่านอาหารประณีต ของเราก็ผักต้มเท่านั้นนะ ผักต้มจิ้มน้ำพริก ผักต้มจิ้มน้ำพริก ไข่ของท่านเลอเลิศไปหมดเลย

มันรู้ไม่ได้หรอก ถ้าคนมันไม่มีความจริงนะ มันรู้เท่าไม่ได้หรอก

เวลาหลวงตาท่านพูดไป “ไม่รู้ ถามไม่ได้ ไม่รู้ ตอบไม่ได้”

โธ่เหมือนกัน ไม่รู้ แต่อยู่กับท่าน ท่านคุ้มครองดูแล เวลาท่านล่วงไปแล้ว ที่นี้ขอความเมตตา

ขอความเมตตาก็สาธุ เราก็เป็นนักปฏิบัติคนหนึ่ง เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้วมีบุญกุศลด้วย ได้อยู่ประพฤติปฏิบัติกับหลวงตามา ๒๕-๓๐ ปี แล้วความร่วมมือเย็นเป็นสุขอันนั้นก็ด้วยบารมีธรรมของท่าน แล้วเราก็พยายามประพฤติปฏิบัติ ที่ว่าเราพยายามประพฤติปฏิบัติๆ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติมันต้องย้อนเข้ามาดูใจของตน

เวลาฟังเทศน์อยู่กับหลวงตา ฟังเทศน์หลวงตาก็สาธุ พอหลวงตาท่านเทศน์จบ เราก็กลับมาเข้าทางจงกรม เราก็พยายามทำให้มันเป็นจริงขึ้นมา ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ให้มันเป็นจริงไป

แต่ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ แต่เป็นอัถโนมัตติ

อัตโนมติ เพราะไม่รู้ถึงบอกว่าอัตโนมติ ถ้ามันรู้มันต้องบอกสิ พิจารณากาย พิจารณา
อสุภะอสุภัง พิจารณาเป็นอสุภะอสุภังนะ แล้วพิจารณาขันธ ๕ นะ เวลาพิจารณาไปแล้ว พอที่
ขันธ ๕ แยก เขาบอกว่าเขาพิจารณาจนที่ขันธ ๕ แยก

เวลาที่ขันธ ๕ แยก ความคิดเรา เห็นใหม่ ไม่อยากเอ่ยชื่อ มีอาจารย์องค์หนึ่งเวลาสอน
ลูกศิษย์สอนอย่างนี้ ให้เป็นปม แล้วให้ใช้ปัญญา แล้วให้นั่งร่วมกัน พิจารณาร่วมกัน ถ้าใครขบ
ปัญญาแตก โสดาบัน ขบแตก ขบปัญหาแตกไป ขบปัญหาแตกก็เป็นโสดาบัน ขบปัญหาแตกก็
เป็นสกิทาคามี ขบปัญหาแตกก็เป็นอนาคามี ขบปัญหาแตกก็เป็นพระอรหันต์

เวลาสุดท้ายแล้วเขาไม่เชื่อ เขาบอกว่า ก็เหมือนกับที่ชลบุรี ถ้าเอ็งไม่อยาก เอ็งเป็น
โสดาบัน ถ้าเอ็งอยาก เอ็งอด

นี่เป็นอารมณ์ ตัดสินกันด้วยอารมณ์ไง ตัดสินกันที่ความคิดหยาบๆ นี่ไง ตั้งประเด็น
ธรรมะแล้วใครขบแตก ใครตอบปัญหาได้ ก็ดูในทิเบต ตบมือปั๊บบ๊ว ตอบกันอยู่นั่นแหละ ตอบอยู่นั่น
ไฉนมันก็เหมือนข้อสอบตอบปัญหาธรรมะ ถ้าตอบปัญหาธรรมะก็เท่านั้นนะ แต่มันก็เป็นให้คน
ฉลาดขึ้น คนฉลาดขึ้นแต่กิเลสมันก็ฉลาดตามไปด้วย มันไม่ได้ฆ่ากิเลสอะไรเลย

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า ขบปัญหาแตกๆ ที่ขันธ ๕ แยก

ถ้าที่ขันธ ๕ แยกด้วยสติด้วยปัญญาโดยสัมมาทิฐินะ ก็ปัญญาอบรมสมาธิใจ

เวลามันคิดสิ่งใด คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด เวลาใช้ปัญญาไปมันก็หยุดคิด หยุดก็คือที่
ขันธ ๕ แยกไป ขันธ ๕ มันก็ขันธ ๕ หยาบๆ นี่ไง ขันธ ๕ ก็รูปความคิดนี้ไง

แล้วเวลามันแตกแล้วเป็นอย่างไร

โอย! มันเห็น มันเนา มันต่างๆ

ใช้คำพูดคำถามอย่างนี้มันมีมาโดยดั้งเดิม มีมาโดยสัญญา โดยโลก แต่เวลาหลงตา
ครูบาอาจารย์ท่านสอนอะไร ถ้าการประพฤติปฏิบัติขาดสติ เป็นสักแต่ว่าทำ ไม่เป็นสัมมาทิฐิ

ในการเดินจงกรม ในการนั่งสมาธิ ในการภาวนา ต้องมีสติพร้อมระลึกทั่วตลอดไปเสมอ ต้องมีสติพร้อมเสมอกับการประพฤติปฏิบัติทั้งสิ้น จิตเป็นสมาธิต้องรู้ว่าจิตเป็นสมาธิ จิตยกขึ้นสู่วิปัสสนาต้องรู้ว่ายกขึ้นสู่วิปัสสนา แล้ววิปัสสนาส่งใดก็ด้วยสติด้วยปัญญาสมบูรณ์แบบ

เวลาพิจารณาไปแล้วเวลามันปล่อยมันวางขึ้นมานะรู้ เวลามันเน้ามันอะไรนะรู้ แต่มันปล่อยชั่วคราวๆ มันเลยเป็นออตโนมิติอยู่นี่

แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ เวลาปล่อยวางชั่วคราวก็รู้ เวลามันสรุปลงแล้ว เวลาจะสรุปเจตปหาน เวลาขาด เวลาขาด ทุกข์ สมุทัย นิโรธ นิโรธคือการดับทุกข์ นิโรธ ถ้ามันขาดนะ มันนิโรธ นิโรธคือขาด ขาดคือนิโรธ นิโรธคือขณะ ขณะคือนิโรธ นี่ผลของมัน ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ๘ นี่ชัดๆ ถ้าอย่างนี้ชัดๆ แล้วนะ มันไม่เป็นออตโนมิติหรอก

ถ้าว่าเป็นออตโนมิติๆ สิ่งนี้มันก็ล่วงมาแล้ว จากสติปัญญาของเราที่เราว่าเราได้ปฏิบัติกับท่าน แล้วเราปฏิบัติของเราอย่างนี้ มันปฏิบัติอย่างนี้

แต่ด้วยบุญกุศลนะ ได้ไปอยู่กับหลวงตา ๓๐ ปี อยู่กับท่าน ท่านคุ้มครองดูแลเราโดยบารมีธรรมของท่าน เราก็เลยนึกว่า อู๊ย! สุดยอด เราเก่งกล้า เป็นอินทรียิ่งใหญ่

เวลาท่านล่วงไปแล้วไง เวลาท่านล่วงไปแล้ว ท่านล่วงไปแล้ว สิ่งที่ผ่านมาแล้วนั้นคือบุญกุศลของเรา แล้วเขาบอกว่า ตอนนี้อยมอายุ ๘๘ แล้ว ไม่มีความสามารถจะไปไหนได้ แม้แต่จะไปหาหลวงพ่อก็

ไม่ต้อง ให้ปฏิบัติ ถ้านอนอยู่บนเตียงก็นอนพุทโธไปเลย ติดเตียงก็ภาวนาได้ คนป่วยก็ภาวนาได้ แล้วถ้าภาวนานะ ถ้ามันเห็นโทษขึ้นมามันไม่ส่งออก ไม่ส่งออก ทวนกระแสกลับเข้าไปสู่ใจของตน จะเอาปัจจัยจัดตั้ง สันติภูมิในการปฏิบัติธรรมจากผลงานของเรา จากผลงานของจิตของเรา

จิตของเราที่สงบระงับแล้ว แล้วประพฤติปฏิบัติ เราต้องการปัจจัยจัดตั้ง สันติภูมิ ต้องการผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมของเรา ถ้าเป็นของเราแล้วนะ สิ่งที่อยู่กับครูบาอาจารย์มา หลวงตาท่านเทศน์ทุกวัน เข้า สาย บ่าย เย็น แต่เวลาใครไปฟังเทศน์ก็ “นี่เหมือนกันเลย เหมือนกันเลย”

กิเลสมันเปลี่ยนปลี่ยน หลวงตาพูดอะไร เราก็จะเป็นอย่างนั้น หลวงตาท่านบอกว่าดีอย่างไร เราก็เป็นคนดีอย่างนั้น หลวงตาบอกว่าเป็นคนเลว ใ้พวกเลว ใ้พวกเข้ามาทำลาย ใ้ นั้นเป็นคนเลวแต่ไม่ใช่เรา เราไม่เป็นอย่างนั้น ถ้าดี เราเป็นอย่างนั้น ถ้าเลว ไม่ใช่ คนอื่น นี่คือโลกธรรม ๘ หหมดเลย เราไม่ได้เป็นอย่างนั้น

นี่พูดถึงว่าเวลาเป็นไปแล้ว สิ่งที่ว่าดีชั้น ๕ แดก ชั้น ๕ แดกเพราะมันเป็นปัญญาของเรา

ถ้าชั้น ๕ แดกนะ ถ้าชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ & สักกายทิฏฐิมันขาด ถ้ามันขาดไปนะ ใ้โฮ! ธรรมะคือธรรมะ ธรรมเหมือนธรรม ธรรมอันเดียวกัน ธรรมไม่มีแตกต่าง

ถ้าธรรมไม่มีแตกต่างกันนะ มันจะไม่มีคำว่า “อัตโนมิติ” ไร คำว่า “อัตโนมิติ” มันไม่มี ไม่มีเริ่มต้น ท่ามกลาง และที่สุดที่เป็นผลงานของจิตนั้น

จิตนั้นมันต้องมีเริ่มต้น ท่ามกลาง และที่สุดในการกระทำ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุผลสมบุรณ์ของมัน ถ้าเหตุผลสมบุรณ์ของมัน เวลามันขาดก็รู้ว่าขาด ถ้าขาดแล้วจบเลย กราบหลวงตาแล้วกราบหลวงตาเล่า

เวลาหลวงตาท่านสิ้นกิเลส มีพระหนุ่มๆ องค์หนึ่งกราบแล้วกราบเล่าๆ กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วหลวงตาเวลาท่านเล่าเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านรู้ได้อย่างไร เพราะเราขนาดมีหลวงปู่มัน มีครูบาอาจารย์เป็นผู้เป่ากระหม่อมมามันยังเถียง มันยังจับผิดจับผลอยู่อย่างนี้

แต่ด้วยอำนาจวาสนาที่ได้อยู่กับหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มัน อยู่กับครูบาอาจารย์มา ถึงที่สุดแล้วท่านก็ทำจิตใจของท่านถึงที่สุดแห่งทุกข์ไป ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ท่านเห็นคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ถึงกราบแล้วกราบเล่าๆ ไร

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเวลาพิจารณาชั้น ๕ จนมันแตกมันขาดตามความเป็นจริงนะ จะไม่มี ความเดือดร้อนในใจเลยละ พาดกระแสแล้วนะ อย่างไรมันก็พาดกระแส คำว่า “พาดกระแส” มันก็มีคุณธรรมในใจไป

แล้วคำว่า “พาดกระแส” จะบอกว่า จิตมันทำงานโดยอัตรโนมัตติ สติทำงานโดยอัตรโนมัตติ ปัญญาทำงานโดยอัตรโนมัตติ นี่พูดไม่ได้หรอก คนถ้าบอกว่าอัตรโนมัตติ แสดงว่าเราไม่มีความรู้ อะไรเลย ไม่มีเริ่มต้น ท่ามกลาง และที่สุด

อัตรโนมัตติ ความรู้ของเรา ความรู้ของเรานี้ก็เป็นสามัญสำนึก โลกียะไง รู้แบบโลกๆ ไง รู้แบบการศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง แต่ไม่ได้รู้โดยภาคปฏิบัติไง

ถ้ารู้โดยภาคปฏิบัตินะ โอ้โฮ! มันสุดยอด มันสุดยอดของมัน เพราะอะไร เพราะอวดอุตตริมนุสสธรรม มันเป็นธรรมเหนือมนุษย์ เหนือสามโลกธาตุ ถ้ามันเป็นธรรมๆ นะ ธรรมเหนือโลก เหนือสามโลกธาตุ เหนือตำรับตำรา เหนือวิชาการ เหนือทุกอย่าง เพราะมันเป็นธรรมจริงๆ มันเป็นธรรมแท้ มันถึงไม่เป็นอัตรโนมัตติไง มันเป็นข้อเท็จจริง

ฉะนั้นถึงบอกว่า “หมายเหตุ : เนื่องจากโยมอายุ ๘๘ แล้ว สังขารไม่อำนวย ไม่สามารถเดินทางไปกราบหลวงพ่อดี ขอท่านหลวงพ่อโปรดสงเคราะห์เมตตาชี้แนะแนวทางปฏิบัติให้โยมด้วย”

ไม่ต้องทำอะไรเลย หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธอยู่อย่างนี้ พยายามจะหายใจชัดๆ อยู่กับพุทโธๆ ไป แล้วพอพุทโธแล้ว เราปรับพื้นที่แล้ว มันแสดงตามความเป็นจริงเลย

แล้วปฏิบัติมา ๓๐ ปีแล้ว พุทโธๆ ถ้าสมาธิมันมั่นคงนะ ปัญญามันเกิดขึ้นมานะ มันจะตอบโจทย์ตัวเองหมดเลย มันจะแก้สงสัยไง มันจะแก้สงสัยในใจของโยมเองนี่

เพราะตอนนี้โยมปฏิบัติมา ๓๐ ปี อยู่กับหลวงตามา ๓๐ ปี แล้วเวลาหลวงตาท่านเทศน์ ตอนหลวงตาท่านอยู่ เพราะหลวงตาอยู่ ไม่กล้าเถียงไง พอหลวงตาอยู่ กิเลสมันไม่กล้าโผล่มา ใจ เวลาหลวงตาอยู่ กิเลสมันหลับเลยละ มันหลับอยู่ในใจของโยมไง พอหลวงตาทายไปแล้ว กิเลสมันครองใจเลย มันถึงได้สงสัยไง แล้วที่ปฏิบัติมานี้มันเป็นบาทฐานมันเป็นพื้นฐานที่โยมมีอยู่ในใจอยู่แล้ว แต่กำลังมันไม่พอใจ

โยมหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ หรือพุทโธๆ ทำอย่างนี้

ตอนนี้โยมไม่ต้องใช้ปัญญาอะไรเลย โยมใช้หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโฮ พุทโฮๆ จนจิตมันสงบแล้วมีกำลัง ถ้าจิตสงบแล้วมีกำลัง สิ่งที่มีมันฝึกมา ๓๐ ปีมันจะเป็นแนวทางเป็น พื้นฐาน เป็นพื้นฐานที่อยู่กับหลวงตา

หลวงตาได้มอบอาวุธให้แล้ว มอบอาวุธ มอบวิธีการ เราได้เห็นหลวงตาทำสิ่งใด มี ประสพการณ์อย่างไร เราเห็นหมดแล้ว แต่เราไม่มีกำลัง คือไม่มีสมาธิ ไม่มีพื้นฐานใจ

ถ้ามีสมาธิ มีพื้นฐานนะ อยู่กับหลวงตามา ๓๐ ปี หลวงตาเทศน์อะไร หลวงตาทำอะไร โยมก็เห็นหมดแล้ว ถ้าเห็นหมดแล้ว พอจิตมันสงบแล้ว ปัญญาที่มันเกิดขึ้น ปัญญาที่มันเกิดขึ้น นะ นี่ไง สิ่งสิ่งนี้มันจะเป็นประโยชน์กับโยมไง

แล้วที่นี้มันก็จะเริ่มต้นแล้ว เริ่มต้นชุดคู้หามันให้เจอ พอเจอแล้วใช้ปัญญาต่อไปมันก็เป็นท่ามกลางและที่สุดใจ มันก็มาเหตุและผลไง ไม่ใช่อัตโนมติ ไม่ใช่ ถ้าอัตโนมตินะ จบ

ธรรมะเป็นอัตโนมติ กฎหมายเป็นอัตโนมติ วินัยเป็นอัตโนมติ พระโดยทั่วไปถือวินัย ถ้า บอกว่าวินัยอัตโนมตินะ พระเขายิ้มๆ เลย ถ้าวินัยอัตโนมติก็น่าไม่ต้องมาแก้ไข ไม่ต้องมาแนะนำ เพราะฉันเป็นอัตโนมติ คือไม่ฟังใคร อัตโนมติก็น่าทำอะไรเลย อยู่สบายๆ นี่เป็นอัตโนมติ

ฉะนั้น เป็นอัตโนมติ มันเป็นข้อเท็จจริงของใจ แล้วฝึกฝนใหม่ เอาใหม่เนาะ

ถ้าสิ่งที่ทำมาแล้วถ้าคิดว่ามันเป็นความจริง โยมก็อยู่กับข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้าจะพิสูจน์ กัน หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโฮ หรือพุทโฮๆ บริกรรมไวๆ ใช้ปัญญาเห็นโทษ ปัญญา อบรมสมาธิก็ได้ ปัญญาอบรมสมาธิคือเห็นโทษของความคิด เห็นโทษของการหลงใหล เห็น โทษของการไม่เข้าใจ พิจารณาไปแล้วมันจะหดตัวเข้ามา

ความคิดทั้งหมดเป็นสมุทัย ผลของมันเป็นความทุกข์

ถ้าเป็นความทุกข์ เราพิจารณาของเรา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิมันจะสงบเข้ามา

จิตเห็นจิตเป็นมรรค ผลจากการจิตเห็นจิตเป็นนิโรธ

นิโรธคือการดับทุกข์ นิโรธคือขณะจิตที่ทำลายกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป แล้วมันจะเป็นประโยชน์กับเรา

ฝึกหัดอย่างนี้ ทำอย่างนี้ก่อนนะ หายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โกโ หรือพุทโธถี่ๆ แล้ว
ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วถ้ายังสงสัยสิ่งใดให้เขียนมาใหม่ละ ถ้าสงสัยสิ่งใด ทบทวนแล้ว
ฝึกหัดภาวนา มีปัญหา มีความสงสัยแล้วเขียนมาถามพระสงฆ์ได้ เพราะเป็นลูกศิษย์หลวงตา
ด้วยกัน เราเป็นชาวพุทธด้วยกัน สิ่งที่จะช่วยเหลือเจือจานกันด้วยประสบการณ์นะ

จะบอกว่า หลวงพ่อณะพระเด็กๆ อย่ามาอวดรู้

อันนั้นก็เป็นเรื่องหนึ่ง แต่ถ้าเป็นประสบการณ์ เป็นสิ่งที่เราสนทนาศรรมเป็นมงคลแห่ง
ชีวิต อย่างนี้ถามมาได้

แต่ถ้าบอกว่า โอ้ย! ได้กวนขึ้นจะมาสอนอะไรฉัน ฉันลูกศิษย์หลวงตาพระมหาบัวนะ

อย่างนี้ก็สาธุ เอวัง